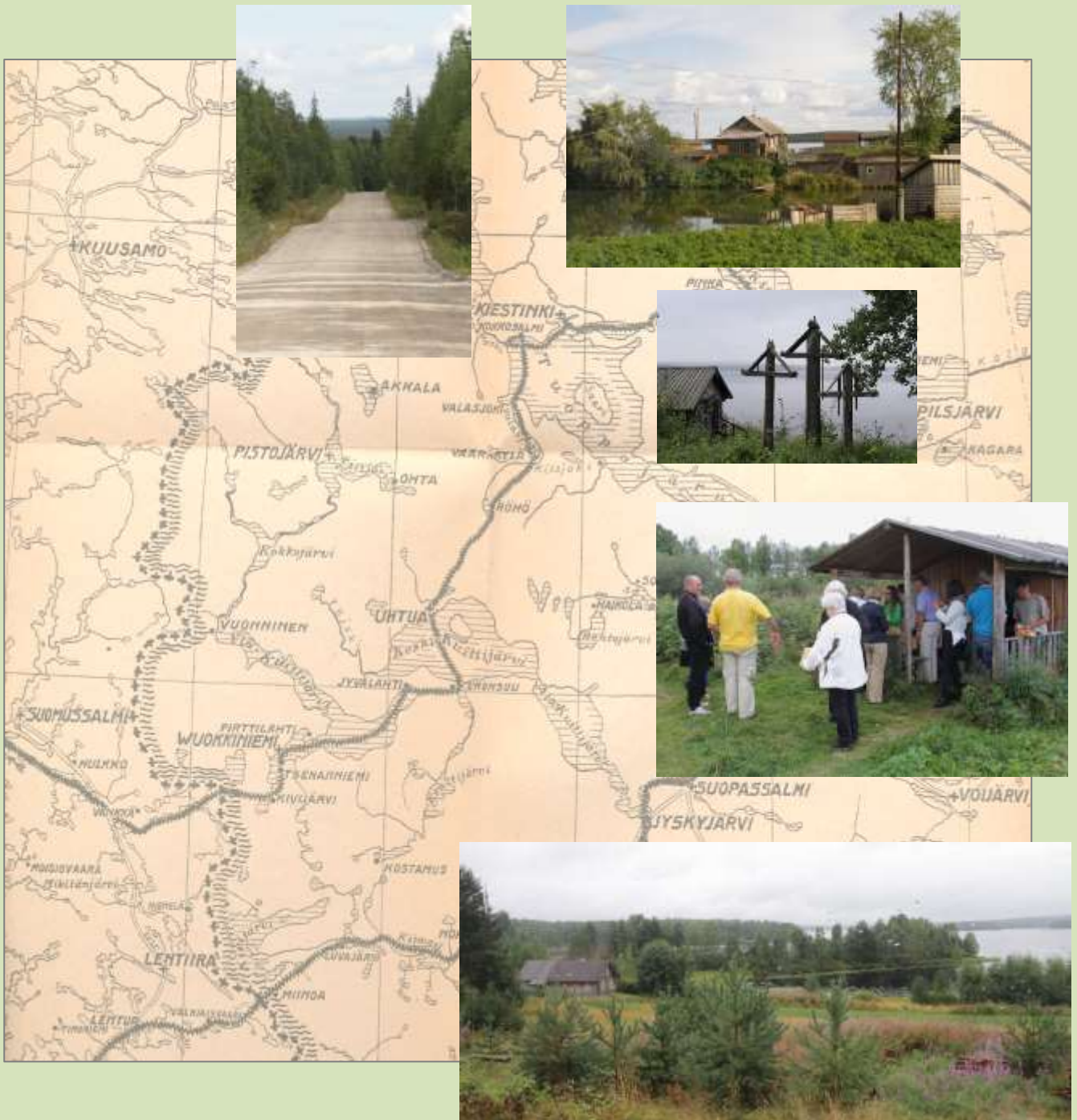


VATAS-POSTI

Vatasten sukuseura ry

Jäsenlehti n:o 6, syyskuu 2013





Kuva: Aino Kurvinen

Runonlausuja Venehjärvellä

Nina ja Santeri Lesosen neljävuotias tyttären tytär Anni lausui meille Vienan Karjalan matkalaisille venäjäksi 1800-luvulla eläneen Mihail Lermontovin runon, jonka Santeri suomensi:

Välkehtii purje yksinäinen

sumussa meren sinisen.

Mitä etsii levoton hän sieltä

minkä jätti kotisatamaan.

Laineet vyöryy,

tuuli ulvoo,

masto vääntyy, ratisee.

Onnea se tuskin etsii

ei myöskään sitä väistele.

Sen alla vana meren vaahdon

ja yllä säde kultainen.

Mut pyytää myrskyä hän eteen

kun siltä rauhan löytää vois.

Lehteä toimittaa Vatasten sukuseuran tiedotusryhmä: Jukka Hirvonen, Aino Kurvinen ja Anja Saura

Kannen kartta on A. W. Ervastin kirjasta ”Muisteluksia matkalta Venäjän Karjalassa 1879” (1918, 2. painos)

Jukka Hirvosen ottamat pikkukuvat ovat Vatasten sukuseuran Vienan Karjalan matkalta 9. – 11.8.2013: Vuokkiniemi – Venehjärvi – Vuonninen – Kalevala (Uhtua) - Kostamus. Venehjärvi sijaitsee Vuokkiniemen ja Vuonnisen välillä.

Puheenjohtajan palsta

Nyt kun kesä mennyt on,

vai onko se vielä? Suuren Pielisen järven vesi oli vielä 20.8. +18 asteista, eli kesäisen lämmintä. Kohta syksy on kuitenkin väistämättä edessä. Sitä enteilevät jo puista putoilevat, syksyn värit saaneet, lehdet.

Kesästä tuskin on kenelläkään lomalaisella huonoa sanottavaa. Ainakin oli kesä paljon parempi kuin vuoden 2012 kesä. Kysyin noin vuosi sitten yhdeltä kaverilta: ”Miten on kesäsi mennyt? MIKÄ KESÄ?” oli vastaus. Jäi sellainen tunne, että minä olisin keljuillut hänelle.

Sukuseuralle kuuluu hyvää. Seuramme on saanut uusia jäseniä, ”vanhat” tuttavat ovat löytäneet edelleen toisiaan pitkänkin erossa olon jälkeen. Siinä on monia auttanut facebook-sivumme. Se on tavoittanut todella paljon sukuumme kuuluvia ihmisiä ja luonut keskustelua sivuilla. Kyllä uudetkin asiat voivat olla hyviä. Eikös sitä sanota ettei sellaista asiaa olekaan, että siinä ei olisi sekä hyvää että huonoa.

On meissä sellaisiakin, jotka näkevät asioissa aina jotakin hyvää. Kerrotaan erään papin olleen sellainen, ettei sellaista asiaa ollutkaan, jossa hän ei olisi nähnyt hyvää. Eräs kaveri arveli löytäneensä asian, josta ei varmasti löydä pappi mitään hyvää. ”Mitä hyvää sinä näkisit pirussa?” ”No, on se ainakin ahkera.”

Sukututkijamme ovat ahkeroineet kovasti vanhoja kaivellen ja myös menestyksellä. Lisää tietoa ja tutkittavaa he saivat runsaasti sukuseuran Vienan Karjalan matkalta. Olimme matkalla 9.8. – 11.8. Matkastamme on toisaalla lehdessämme tarkempaa juttua.

Jo tässä voin kertoa matkan olleen hyvin antoisan. Saimme tavata useita Vatasia, kuulimme runsaasti Suomen kieltä, sukututkijamme saivat myös paljon lisätietoa. Lisäksi he saivat uusia yhteyksiä lisäselvityksiä varten.

Ainakin kaksi asiaa jäi minun ja varmasti monen muunkin mieleen. Ensimmäisenä se, että Vatasia on siellä niin paljon ja toisena tiet siellä. Vaikka asuntomme on vain mökki, tuntui se kotiin tultua linnalta ja eikä nuo meidän tietkään nyt niin huonoja ole.

Nykyisen sukututkinnan apuna omien juurien selvittelyssä käytetään jo paljon DNA – tutkimusta. Sukuseuramme hallitus on asiasta keskustellut ja selvittää asiaa. Haluamme saada tietoa sitä jo käyttäneiltä sukuseuroilta, niin sen hyvistä kuin mahdollisista huonoistakin puolista. Haluamme kuitenkin olla kehityksen mukana tässä asiassa.

Nyt voisi itse kukin jo laittaa ensi vuodelle kalenteriin päivämäärän 2.8. Se on lauantapäivä ja silloin juhlimme Joensuussa. Seurallemme täyttyy neljä vuotta ja on sukujuhlan ja – kokouksen aika. Toisaalta lehdestämme saat lukea maininnan asiasta. Hallituksen valitsema työryhmä on aloittanut suunnittelunsa. Ensi vuoden kevätlehdestä saat lukea tarkemmat tiedot juhlastamme. Toivomme mahdollisimman monen sukuseuramme jäsenen pääsevän silloin mukaan juhlimaan ja päättämään seuramme asioista.

Seuramme tiedotusryhmää, joka vastaa lehdestämme, on kiittäminen siitä merkittävästä työstä jota he tekevät lehden saamiseksi meidän luettavaksemme.

Lehteemme on riittänyt kiitettävän runsaasti aineistoa, mutta siihen kaivataan lisää, ettei tarvitse elää kädestä suuhun. Varsinkin valokuvia, joita voitaisiin julkaista myös internetsivuillamme kuukauden kuvana. Samoin kaivattaisiin juttuja, vaikka lyhyitäkin, ihmisistä, tapahtumista tai sattumuksista. Minä haluan toivottaa kaikille seuramme jäsenille ja myös kaikille lehteämme lukeville, jotka ette ole vielä jäseniämme, HYVÄÄ SYKSYÄ JA TALVEA.

Tavataan sivuilla kevään kurkistellessa.

Kyösti Vatanen

Kaisa Vatasen geenit Kanadassa

Mummoni **Kaisa Meriläinen** (o.s. Vatanen) ei ollut ensimmäinen Tuupovaaran Vatasten suvun tyttäristä, jotka olivat päätyneet miniäksi Herajärven Meriläisten Laapottilan taloon. Oman Pekka-ukkini isä Isak Meriläinen (1831-1902) oli nainut Pomilon Petter Vatasen Tuomas-pojan sisaren Riitan. Ilomantsin kirkonkirjoista löytyy lisäksi avioliittoon vihittyinä Isakin ukki Anders Meriläinen (1736-1769) ja Helen Watain. Niinpä sattui sittenkin, että serkukset Tuomas Vatasen Kaisa-tytär (1876-1955) ja Isak Meriläisen Pekka-poika (1874-1934) olivat ikätovereita ja kaiketi tunsivat toisensa hyvin lapsesta saakka. Muistelen Hilja-tätini kertoneen, että serkusten vartuttua yli kaksikymppisiksi Pekka oli valitellut Kaisalle, että alkaisi olla jo aika löytää itselleen emäntä, mutta kun ei mistään meinaa löytyä sopivaa. Kaisa oli ollut pitkään vaiti, mutta sitten tokaisut: ”Ka, ota sitten minut.” Ja niinhän siinä sitten kävi.



Kaisa Laapottilan vaahteran kupeessa 1951.



Kaisa ja Pekka sekä heidän että Tyynen ja Einon lapsia lehtimajassa kesällä 1928.

Tiedossani ei ole, että mahtoiko noina aikoina olla minkäänlaisia juridisia esteitä lähisuku-laisten avioliitoille. Kaisa synnytti Pekalle 12 lasta, joista kolme kuoli pienokaisina ja yksi (Eino-Heikki) nuorukaisena. Itse opin tuntemaan näistä isäni Velin lisäksi setäni Juhon, Pekan ja Väinön sekä tätini Tyynen (Hyvärinen), Annan (Puhakka), Ainon (Lauronen) ja Hiljan (Ronkainen). Mainittakoon vielä, että tuosta serkusten taannoisesta avioliitosta seuraa sellainenkin erikoisuus, että minä olen itseni kolmas serkku. ”Ja sen kyllä huomaa”, sanovat vaimoni Reetta ja poikamme Jussi, Antti ja Mikko.

Tämän kirjoituksen pääosassa on Kaisan ja Pekan lapsista ensimmäinen ja vanhimmaksi elänyt **Tyynne** (1898-1987), joka vietti huomattavan osan pitkästä monipolvisesta elämästään Atlantin tuolla puolella. Tyynellä ja **Eino Hyvärisellä** oli kuusi lasta, joista kolme on asunut Kanadassa Vancouverin seudulla.

Heistä **Aune Lindqvist** (s. 1927) ja **Vilho** (s. 1933) ovat siellä kuolleet ja sinne haudatut. Näistä kolmesta viimeinen elossa oleva **Aino Kyllikki Briem** (s. 1942) elää saksalaisen miehensä **Ernestin** sekä lastensa **Derekin** ja **Brigittan** kanssa West Kelownassa, noin 300 km Vancouverista sisämaahan päin.

Albumeissaan Kyllikillä on mieluisia muistoja Kanadan työvuosistaan. Hän oli vaalea kaunotar, joka työskenteli mm. Vancouverin kuuluisan York Hotelin aulaemäntänä ja pääsi poseeraamaan lehtikuviin yhdessä hotellijohtajien kanssa.



Katy Hyvärinen hotellimainoksessa 1960-luvulla.

Minulla on varsin henkilökohtainen muisto Aino Kyllikistä, joka tunnettiin suvussa pelkkänä Kyllikinä. Nimi on englanninkielisille niin vaikea lausua, että hän käyttää nykyisin etunimensä vain Ainoa, jonka sikäläiset taas lausuvat "Einou", josta hänelle tulee aina mieleen isänsä Eino. Hän käyttääkin itse enimmäkseen lempinimeään Katie (tai Katy), joka viittaa Kaisa-mummoon. Muistoni liittyy hetkeen 21. elokuuta 1955 klo12:15. Päivä oli ensimmäinen koulupäiväni Herajärven kansakoulussa, opettaja Emmi Monosen valtakunnassa. Laapottilasta oli koulumatkaa metsän poikki kilometrin verran. Kun palasin tuona hetkenä näin navetan nurkalta pihan poikki, että Tyyne ja Kyllikki seisoivat salin eteisen portailla. He kutsuivat minut luokseen ja kertoivat, että Kaisa-mummo oli kuollut hetki sitten. Tiesin

hänen olleen sairas ja "huonona", koska muutamaa päivää aikaisemmin lääkäri Kalle-Ville Suurpää Ilomantsista oli käynyt antamassa hänelle "pistoksia" peräkammarissa.



Luultavasti Tynnen ja Einon kihlakuva 1919.

Tyyne oli avioitunut v. 1919 Kontiolahden Jakokoskelta kotoisin olevan Eino Hyvärisen (1891 - 1943) kanssa. Perhe kasvoi 1920-luvun alkupuoliskolla kolmella tyttärellä (**Aune** 1920, **Helvi** 1923 ja **Elsa** 1926).



Tyttäret Aune, Elsa ja Helvi Laapottilan lehtimajassa 1930. Luultavasti Eino ja Tyyne ovat juuri palanneet USA:sta gramofoni tuliaisenaan.

Eino oli yritteliäs ja peloton mies, jota poltti halu ostaa omaa maata ja rakentaa sinne koti. Elettiin aikaa, jolloin Suomesta lähti moni mies Amerikkaan ”kultaa vuolemaan”. Eino oli luultavasti kuullut tapauksista, joissa rahat mantuun ja taloon oli tienattu parissa, kolmessa vuodessa. Niinpä hän sai myytyä ajatuksensa sekä Tyynelle että appivanhemmilleen Pekalle ja Kaisalle, jotka lupasivat ottaa v. 1927 kolme sisarusta hoiviinsa Laapottilaan kolmeksi vuodeksi. Tytöistä nuorin Elsa oli silloin yksivuotias ja söi vielä äitinsä rinnasta. Mutta niin söi Kaisan rinnasta myös kolmevuotias kehitysvammaisena syntynyt Eino-Heikki, jolloin Elsakin oli kuulemma päässyt mummonsa rintaruokintaan.

Niin lähtivät Eino ja Tyne matkaan ”rapakon taakse”. Silloin ei lennetty Atlantin yli kahdeksassa tunnissa, vaan laivamatka kesti viikkokausia. Tietoni siitä, miten ja minne he pääsivät töihin siellä, ovat sirpaleisia.



Tyne siellä jossakin, luultavasti Floridassa, 1928.

Yhteinen sävel niille on kuitenkin, että he olivat miljonääriperheen palveluksessa USA:n itärannikon suunnalla, mahdollisesti New Jersey osavaltiossa ja/tai Floridassa. Jotkut lähteet ovat antaneet ymmärtää, että perhe olisi ollut Rockefellerien sukua. Einon kerrotaan olleen ulkotöissä puutarhassa ja Tynen sisätöissä, joissa hän yleni aikaa myöten pääsisäköksi, vastaamaan koko taloudenpidosta. Kaikkein erikoisin tähän kuvioon liittyvä asia oli kuitenkin se, että isäntäväki ei syystä taikka toisesta halunnut pitää aviopareja palveluksessaan, joten kuultuaan etukäteen asiasta Eino ja Tyne päättivät esiintyä veljenä ja sisarena. Voi vain arvailla miten he hoitivat aviollista elämäänsä tuon kolmen vuoden aikana. Isäntäväki oli kuulemma ihastellut ääneen, että onpa ihme kuinka hyvin veli ja sisar tulevat toimeen keskenään. Ja kuinka hyvää huolta veli pitää sisarestaan. Kartanossahan oli toki ollut myös muuta palvelusväkeä suuri joukko, jonka suuntaan piti olla varuillaan, ettei salaisuus paljastuisi. Eikä se liene paljastunutkaan, koska kolmessa vuodessa pariskunnalle oli kertynyt taaloja sen verran, että tiesivät niiden riittävän maan ostoon ja talon rakentamiseen kotiseudulla.



”Veli ja sisko” autoilemassa USA:ssa 1928.

Paluumuuttajat saapuivat Laapottilaan tyttäriensä tykö kesällä 1930. Heille syntyiikin sitten heti 1931 seuraava tytär **Taina**, joka elää sukuhaaransa vanhimpana Espoossa miehensä **Jukka Laatikaisen** kanssa. Eino oli

alkanut heti palattuaan etsiskellä maatilkkua, jolle rakentaisi perheellensä kodin. Tainan kertoman mukaan hän oli löytänyt mieleisensä paikan Laatokan Karjalan suunnalta nykyisen rajan takaa, mutta kun oli kertonut siitä Kaisa-anopilleen, tämä oli heti vastannut, että ”elekke nyt sinne ainakkaan männä, kohta syttyy sota!”. Aikamoinen näkijä taisi mummoni siis olla, kun osasi ennustaa yhdeksän vuoden päähän.

Eino totteli anoppia ja löysi mieluisen paikan Tuupovaaran Kotavaarasta, jonne sitten rivakasti rakensi talon ja raivasi pellot. Siellä syntyivät Tyynen ja Einon jo edellä mainitut kaksi nuorinta lasta Vilho ja Aino Kyllikki. Saattoi olla, että ne vuodet aina sodan syttymiseen saakka olivat perheen onnellisinta aikaa. Eino ei liene ollut sota-aikaan rintamalla, koska oli silloin jo viisissä kymmenissä. Mutta silti hänen elämänsä katkesi traagisen väkivaltaisesti Helsingissä 1943. Tämä tapahtui Sturenkadulla sijaitsevan kerrostalon rappukäytävässä, jossa perheen lähipiiriin kuulunut mies surmasi pistoolilla ampuen ensin Einon, sitten itsensä. Tapaus on ollut varmasti hyvin traumaattinen sekä leskeksi jääneelle Tyynelle että Meriläisten ja Vatasten suvuille. Silti Tyne oli valoisa persoona, ja sellaisena muistan hänet itsekin 1950-luvulta alkaen.

Tyne lähti Kaisa-mummon kuoleman jälkeen vuonna 1956 Vancouveriin. Mukana seurasivat vanhin tytär Aune ja kuopus Kyllikki. Tyne teki töitä kotiapulaisena Kanadan pääesikunnassa työskennelleen kenraalin taloudessa. Hän palasi Suomeen 1970-luvun alussa ja hankki asunnon Joensuusta Siltakadulta, mutta oleskeli välillä myös vanhassa rakkaassa Kotavaarassaan. Kenraali oli kuulemma lennättänyt hänet vielä kerran Joensuusta edes takaisin keikalle perheensä kotiavuksi. Tyne saavutti korkean 89 vuoden iän ja lepää Tuupovaaran hautausmaassa lähellä sisariaan Ainoa ja Hiljaa.



Kirjoittaja ja Larry Jenkins Lions Bayn satamassa (n. 50 km Vancouverista pohjoiseen).



Larry Jenkins ja Reetta Meriläinen Vancouverin satama-alueen rannalla. Taustalla kongressikeskus, jonka katto koostuu valkoisista purjeista.



Derekin ja Rhondan tytär Autumn Aurora Briem.

Vierailin vaimoni Reetan kanssa Briemin perheen luona marraskuun 2012 alussa ja näimme myös suvun nuorimman, Derekin perheeseen syntyneen tyttövauvan nimeltä **Autumn Aurora**. Vancouverissa tapasimme myös Vilhon jälkeläisiä kahdesta avioliitosta.

Heistä **Larry Jenkins** on yrittäjä, joka järjestää catering-palveluita kansainvälisten suurtapahtumien VIP-vieraille. Hänen tuoreimpiin projekteihinsa kuuluivat Lontoon olympialaiset 2012. Larryn sisar **Helen Gambling** taas on Vancouverin parhaiten menestyviä kiinteistönvälittäjiä. Vilhon lapsista kolmas tapaamamme oli **Jason Hyvarinen**, joka työskentelee ICT-alalla. Vilho itsehän oli rakennusalalla menestynyt liikemies, jonka tapasin ainoan kerran kun hän Suomen-matkallaan kävi Laapottilassa

1969. Muistan hänet edelleen lausahuksistaan ”well, minulla on autotallissa Bjiik-merkkinen auto” ja ”meillä Känädässä mustikatkin kasvavat puussa”. Jasonin sekä Aune Lindqvistin tyttären **Mary Hamptonin** ja miehensä **Garyn** kanssa söimme illallista 170 metriä korkean näkötornin huipulla Vancouverin ilta-valaistusta ihailien.

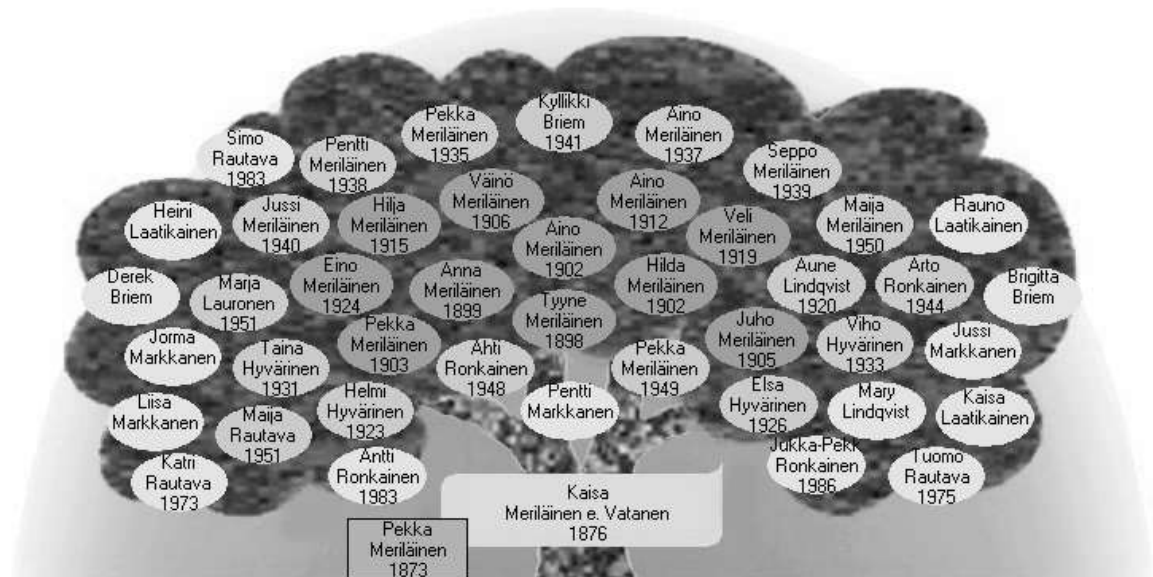


Vasemmalta Ernie, Brigitta, Katie (Kyllikki) ja Derek Briem sekä hänen kumppaninsa Rhonda marraskuussa 2012.

Palatkaamme lopuksi tämän kirjoituksen otsikkoon ja niihin Kaisan geeneihin. Jos oletamme yksinkertaisesti, että jokainen lapsi saa yhtä paljon geenejä isältään ja äidiltään, niin Tyynellä ne olivat puoliksi Pekka Meriläiseltä ja puoliksi Kaisa Vataselta. Aunella, Vilholla ja Kyllikillä on siten yksi neljäsosa Kaisan geenejä, heidän lapsillaan (Mary, Larry, Helen, Jason, Derek, Brigitta) enää yksi kahdeksasosa ja Derekin pikku

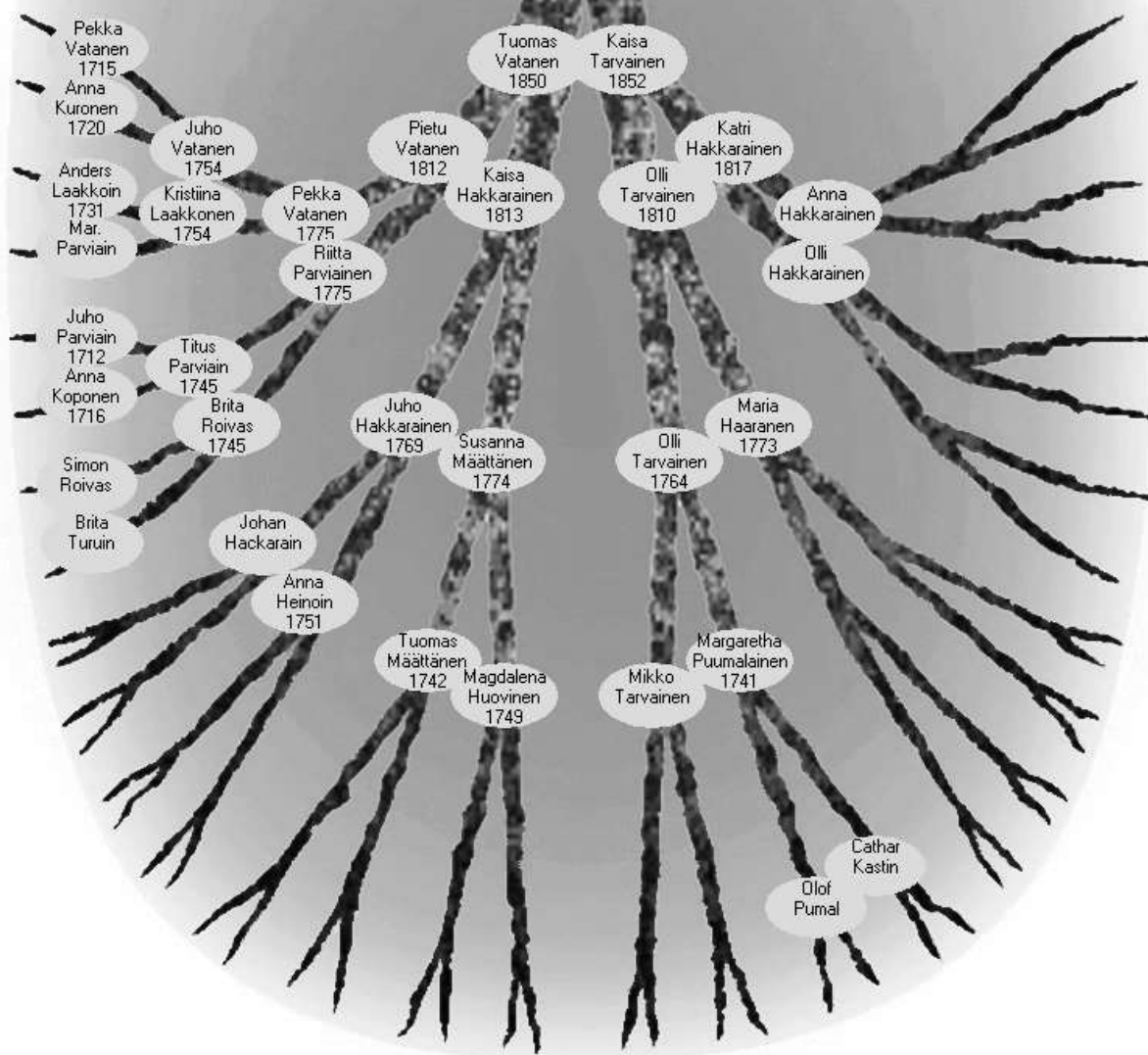
Autumn Auroralla 1/16-osa. Kun nämä kaikki murto-osat lasketaan yhteen, tuloksena saamme, että päähenkilömme Pomilon tytär Kaisa Vatanen on elossa Kanadassa 1,625-kertaisesti, ja hänen geeninsä voivat hyvin .

*Pekka Meriläinen,
Kaisan ja Pekan pojanpoika*



Tekijä: 19.08.2013 Vatasten sukuseura ry

Ohjelma: SukuJutut



Pekka Meriläisen sukupuu.

Keskushenkilönä on Pekan mummo Kaisa Meriläinen o.s. Vatanen.

Kuulumisia sukututkimuksesta

Olimme jo monesti todenneet, että nykypäivään ulottuvia tietoja Vienan Vatasista olisi kiintoisaa saada. Elokuussa sukututkimuksen harrastajat pääsivätkin tietokoneiden ja internetin tietovarantojen ääreltä matkalle Vienan runokyliin etsimään ja tapaamaan Kostamuksen Vatasten jälkeläisiä. Matkanjärjestäjä **Tarja Lehtola** ja opas **Salme Syri**, erinomaiset ja kokeneet Vienankävijät, olivat sopineet useita henkilökohtaisia tapaamisia mm. Kalevalassa (Uhtua) ja Kostamuksessa.

Kalevalassa haastattelimme nuorta **Viktor Vatasta**, joka puhui hyvää suomea. Kontakissa (Kostamus) syntynyt Viktorin isoisä **Jermei Ananievits Vatanen** ja opettajana toiminut isoäiti **Anja** olivat aikoinaan muuttaneet Kontakista Kalevalaan, jossa Viktorin isä **Nikolai** ja setä **Sulo** olivat syntyneet 1940-luvulla. Viktorin isoisän tietoja ei hallussamme olleista ennakkotiedoista löytynyt; pitäisi saada isoisoisä **Ananien** ja Ananien isän tiedot, jotta mahdollisesti pystyisimme linkittämään heidät aikaisempiin tauluihimme.

Ennestään meillä oli koossa kahdesta Kostamuksen Vatanen-sukuhaarasta n. 40 taulua ja niissä tietoja 1700-luvun alkupuolelta 1900-luvun alkuvuosiin. Tiedot on koottu Vuokkiniemi-seuran internet-sivuilta ja Pertti Virtarannan kirjoista Polku sammui (1972) ja Vienan kyliä kiertämässä (1978).

Moni taulu päättyy lasten nimilistaan ilman tietoa syntymävuosista. Esimerkiksi **livana Vasseleinpoika Vatasen** (s. 1887 Kostamus, Vatala) ja **Tatjana Onissimantytty Vatasen** (s. n. 1896 Kostamus, k. 1967 Vuokkiniemi) lapsista tiedettiin vain nimet **Jouki**, **Mari**, **Vasselei**, **Nikolai**, **Anni** ja **Hilja**. Milloin lapset olivat syntyneet? Mitä lasten jälkeläisille nykyään kuuluu? Missä he nyt asuvat?

Tiedon sirpaleita saadaan usein yhdistettyä onnekkaiden sattumusten kautta. Syksyn 2012 Kuulutko sukuuni -tapahtumassa Vantaalla saimme Karjalan Sivistysseuran edustajalta vanhan Karjalan heimo -lehden (no 11-12 vuodelta 2001). Lehdessä oli kirjoitus ”Kostamuksen asutus ennen sotia”. Kirjoituksessa **Mari Iivanantytty Vatanen** (s. 1919 Kostamuksessa) muisteli vanhan kotikylänsä taloja ja asukkaita, joista monen sukunimi oli Peksujeff, Rugojev tai Vatanen. Linja-autossa Vienan teillä oli aikaa selaila aineistoja: *Jouki, Mari, Vasselei... Mari Iivanantytty... Olisiko kahdessa eri lähteessä mainittu Mari yksi ja sama henkilö?*

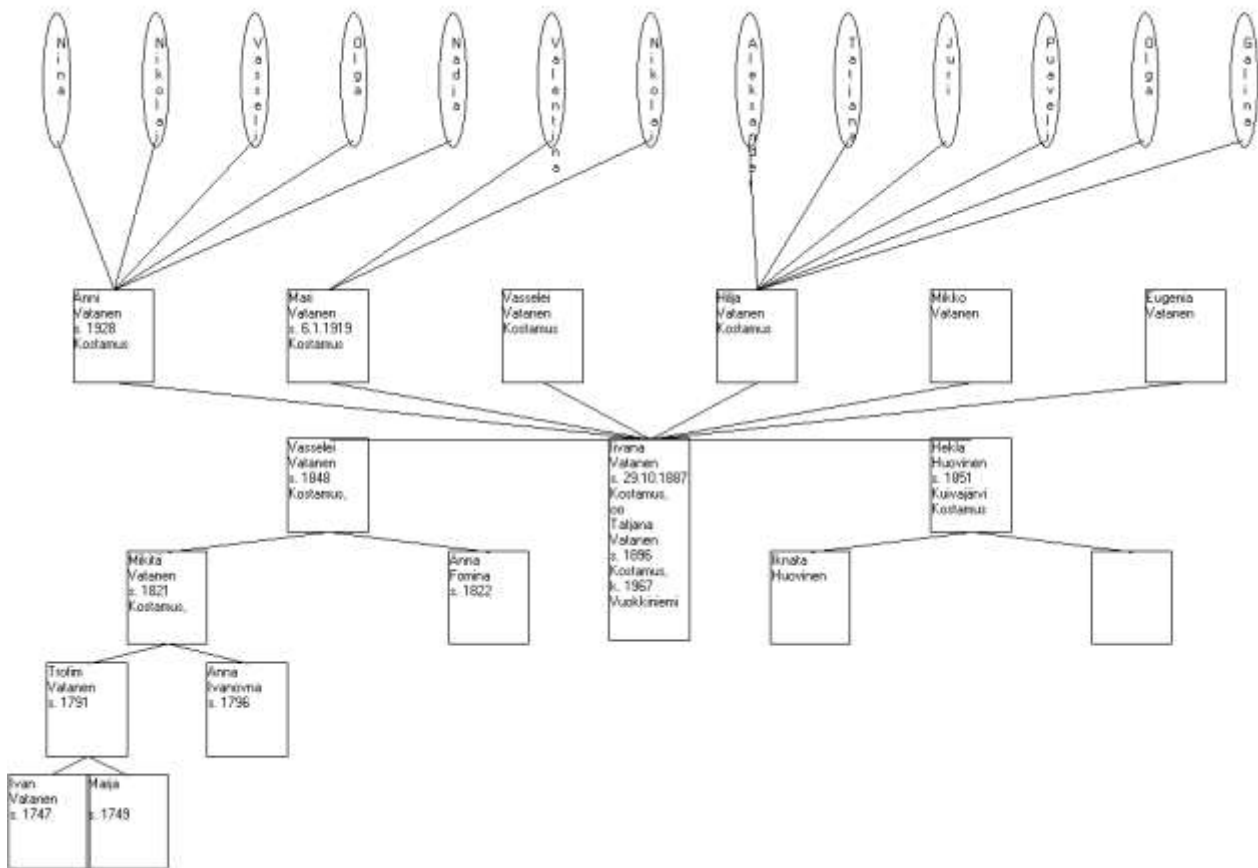
Innostus kohosi huippuunsa, kun paluumatkan viimeisessä pysähdyspaikassa Kostamuksessa kävi ilmi, että meille järjestetty tapaaminen **Valentina Golubevan** kanssa antoi kyllä-vastauksen Mari-kysymykseen. Eikä siinä kaikki: Osoittautui, että Mari oli Valentinan äiti. Valentinan haastattelu-tuokio jäi matkan aikataulun takia melko lyhyeksi, mutta ehdimme kuitenkin saada paljon arvokkaita tietoja Marin ja hänen sisarustensa jälkeläisistä ja vaiheista. Tietysti yhteydenpitoa Valentinan kanssa jatketaan sähköpostitse.

Anja Saura



**Valentina Golubeva (Vatanen),
Arhippa Perttusen Säätiön puheenjohtaja.**

Kuva: Jukka Hirvonen



Sukukaavion keskushenkilönä on Valentinin äidinisä Iivana Vatanen.

Hieno mahdollisuus tutustua paremmin sukulaisiin

Sisarukset Kaisa Luokkanen ja Anna Vatanen edustivat matkan ”nuoriso-osastoa”. He kertoivat viihtyneensä erinomaisesti kuunnellen kaikenikäisten ihmisten tarinoita ja pitivät hienona mahdollisuutta tutustua sukulaisiin paremmin.

- Myös Karjalassa asuvien ihmisten elämäkokemukset ovat olleet pysäyttäviä. Monilla on ollut todella rankkoja asioita elämässään, mutta he ovat niistä selviytyneet. Oli myös upeaa nähdä se, että vanhat kalevalaiset perinteet elävät täällä vielä voimakkaasti ihmisten todellisuudessa, eivätkä ole vain historiaa. Tuntui koskettavalta tavata paikallisia Vatasia. Niin lähellä ja kuitenkin niin erilaisissa ympyröissä omissa elämässään, Anna pohtii.

Molemmat toteavat, että elintaso ja tyytyväisyys eivät välttämättä kulje käsi kädessä.

- Kun katsoi perheitä, taloja ja koteja, huomio kiinnittyi siihen, miten puutteellisen näköistä siellä

oli. Se puhutteli, että kuitenkin ihmiset olivat iloisia ja onnellisen oloisia, kertoo Kaisa.

Molemmilla nuoriso-osaston matkustajilla syttyi kipinä lähteä mahdollisimman pian uudelle Vienan Karjalan matkalle, samalla tavoin kuin Karjalassa eletään: ilman kiirettä ja sydän edellä.

Teksti ja kuva: Tarja Lehtola

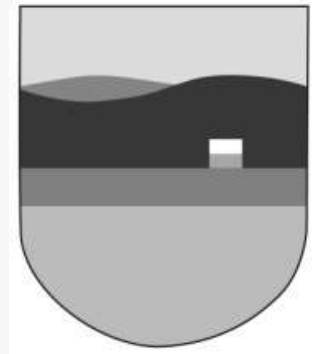


Kaisa ja Anna Vuokkiniemessä

ENNAKKOTIEDOTE:

Vatasten sukuseura ry

Sukujuhla ja vuosikokous lauantaina 2.8.2014 Joensuussa.



Lisää juhlasta kevään lehdessä.

Vatasten sukuseuran kotisivut: www.vataset.org

Vatasten sukuseuralla on oma Facebook-ryhmä

verkko-osoitteessa: <https://www.facebook.com/groups/vatastensukuseura/>

Tämä on ryhmä kaikille Vatasille, heidän perheenjäsenilleen ja Vatasten sukuseuran toiminnasta kiinnostuneille. Täällä voi keskustella, tutustua, etsiä kauan kadoksissa ollutta pikkuserkkaa, jakaa kuvia ja muistoja. Ryhmän jäsenet voivat lisätä ryhmään uusia jäseniä. Uusilta jäseniltä toivotaan esittelyä.

26.8.2013 facebook-ryhmässämme oli 66 jäsentä. Tervetuloa mukaan!

Yhteystiedot

**Vatasten sukuseuran
puheenjohtaja:**
Kyösti Vatanen
Kehtovaarantie 157
82170 Uskali
puh 0500 234815
vatanenk@gmail.com

**Sukututkimus ja
sukuseuran
varapuheenjohtaja:**
Jukka Hirvonen
Rautionkatu 21 C 19
55910 Imatra
puh 050 4636710
jukka.hirvonen@pp7.inet.fi

Sihtööri:

Matti Koponen
Pekkalankatu 28
83500 Outokumpu
puh 040 5690491
matti.koponen@telemail.fi

Hallituksen jäsenet:

Tarja Hukka
Riihiniementie 8 a
82430 Puhos
puh 050 5407597
tarja.hukka@hotmail.com

Liisa Koponen
Pekkalankatu 28
83500 Outokumpu
puh 040 5459472
liisa.koponen@telemail.fi

Leo Vatanen
Mäntyte 3 As 5
00270 Helsinki
puh 0400 701384
leo.vatanen@kolumbus.fi

Pekka K. Vatanen
Huosiovaarantie 71
82730 Tuupovaara
puh 045 3231883
pekka.k.vatanen@viestilinja.fi

Maija Väänänen
Sopentie 197
82600 Tohmajärvi
puh 050 5307613
maivaana@suomi24.fi

Sukututkimus:

Anja Saura
Mäntyte 21 B 19
00270 Helsinki
puh 040 7313719
anja.saura@gmail.com

Elsa Kaipio
Vanha Littoistentie 10 b 9
20660 Littoinen
puh 040 7667014
kaipiot@luukku.com

Anneli Saarinen
Kauratie 32
21610 Kirjala
puh 050 3651402
anneli.saarinen@parnet.fi

JOROISTEN-RANTASALMEN VATASISTA

1500-LUVUN VATASISTA

Asiakirjalähteet Savossa alkavat vuodesta 1541, jolloin on laadittu ensimmäinen maakirja maakunnan talollisista. Vatasten-sukukunta asui tällöin Rantasalmen Keriharjun neljänneksessä, josta tuli 1631 perustetun Joroisten pitäjän itäinen neljänneskunta. Keriharjun neljänneskuntaan Vatasia on merkitty 1541 kuusi talollista: **Olli Vatanen** yksinäistalollisena, **Pekka Vatanen ja Arvi Vatanen** yhdessä, **Matti ja Antti Vatanen** yhdessä sekä **Pekka Vatanen** yksinäistalollisena. Sääntönä on pidettävä, että tähän aikaan Savossa kaikki samaa sukunimeä kantavat olivat myös sukua toisilleen.

Rantasalmen käräjillä 1562 päätettiin, että **Antti Matinpoika ja Olli Matinpoika Vatanen** saavat pitää Kerisalossa sen 5 oravan eli veromarkan Turusen maan, jonka he olivat ostaneet Pekka Tolvaselta sekä Olli Vatanen vaimonsa perintönä saaman 1 ½ veromarkan maan. Vuoden 1564 käräjillä joutui Antti Ikonen lunastamaan Olli Vataselta isiensä maan, jonka kaskitiluksia Olli Vatanen sai kuitenkin nauttia vielä vuoden ajan.

Noista varhaisista Vatasista esiintyivät käräjien luottamusmiehinä, lautakunnan jäseninä 1560-luvun ensi puoliskolla Arvi, Olli ja Antti Vatanen.

Vatasia jäi Rantasalmen puolelle pysyvästi asumaan Kolkontaipaleen ja Voinsalmen kyliin, joissa heitä oli sekä 1561 että 1664. Kolkontaipaleella mainitaan Mikko Heikinpoika Vatasen asuinpaikkana 1664 Kytöselän nenä.

Myös Savon hopeaveroluettelossa 1571 mainitaan kuusi Vatasta. Tällöin toimitettiin koko valtakunnassa varallisuusverotus, jonka ansiosta voidaan verrata talollisten omaisuuksia.

Rantasalmen Keriharjun neljänneksessä asui kolme Vatasta. Kerisalon kymmeneksen **Arvi Vatasella (Arweldt Watain)** oli kuparia yhden leiviskän (8,5 kg) painosta sekä hevonen, 6 lehmää, 2 lammasta, 2 pukkia, 6 vuohta ja neljä sikaa, omaisuuden arvo yhteensä 97 mk. Hän oli varakkain talollinen koko Kerisalon kymmeneksessä ja myöhemmin Joroisten pitäjän Rantasalmesta liitetyn puolen toiseksi varakkain. Keriharjun **Antti Vatasella (Watain)** oli kuparia neljän markan (4x425 g = 1,7 kg) painosta, 3 lehmää ja 2 lammasta ja omaisuuden arvo yhteensä 34 mk 2 äyriä. Samassa neljänneksessä asui myös **Pekka Vatanen (Pedher Watain)**, jolla oli kuparia kolme markkaa, 1 hevonen, 2 lehmää ja 2 lammasta, omaisuutta yhteensä 33 mk 5 äyriä. Kruununpalvelijat olivat takavarikoineet 1570 Pekka Vataselta ja eräältä toiselta talolliselta 44 mk, kun nämä olivat käyneet Pohjois-Pohjanmaan talonpoikien kanssa luvatonta maakauppaa.

Rantasalmen Haapataipaleen kymmeneksessä asui myös kolme Vatasta. Heistä **Olli Matinpoika Vatanen (Watain)** omisti kuparia 5 markkaa, hevosen ja varsan, 2 lehmää ja 2 lammasta eli omaisuutta yhteensä 41 mk 7 äyrin arvosta. **Pekka Antinpoika Vatasella (Per Watain)** oli kuparia 4 mk, hevonen, varsa sekä lehmä ja lammas, omaisuutta yhteensä 31 mk. **Antti Vatasella** oli kuparia 3 mk, hevonen, lehmä ja 2 lammasta, omaisuutta yhteensä 23 mk 6 äyriä.

Papinveroluettelossa 1583 mainitaan Kerisalon kymmeneksessä **Lauri Vatanen** ja vuoden 1587 luettelossa edelleen **Olli Matinpoika Vatanen**, joka omisti Haapataipaleen kymmeneksessä 8 veromarkan talon. Olli Vatanen selvisi talollisena yli vaikeiden katovuosien 1601-02.

- Olli Vatasella tamma, kaksi lehmää, kolme lammasta, sika ja kaksi vuohta
- Paavo Vatasella tamma, varsa, kolme lehmää, kolme lammasta, sika ja vuohi
- Pekka Vatasella tamma, lehmä, hieho, lammas ja kaksi vuohta
- Heikki Vatasen leskellä lehmä, hieho, lammas ja kaksi vuohta.

Savon kyläjako muodostuu lopullisesti 1660-luvulla. Niinpä Katisenlahden kylä on erotettu maakirjoissa vasta 1640-luvulta lähtien Hosianrannasta eli Kotkatlahden kylästä. Vuoden 1643 maakirjassa mainitaan **Katisenlahden** kylässä talollisena **Olli Vatanen**, jonka 2 veromarkan talosta oli viljelyksessä ½ veromarkan osa, kun taas 1 ½ veromarkkaa on merkitty autioksi eli veronmaksukyvyttömäksi osuudeksi. Tämä Olli Vatanen on todennäköisesti 1600-luvun alkupuolella eläneen Olli Matinpoika Vatasen poika, sillä vuoden 1635 henkikirjassa mainitaan myös hänen patronyyminimensä alkukirjain O(Isson) eli Ollinpoika. Paavo, Pekka ja Heikki Vatanen ovat saattaneet olla hänen isänsä nuorempia veljiä tai sitten he olivat Olli Ollinpoika Vatasen veljiä.

Olli ja Paavo Vatanen isännöivät vielä 1620-luvun lopussa talojaan Hosianrannalla, sillä heidät on merkitty 1629 eri sotilasruotuihin, mutta seuraavan vuosikymmenen henkikirjoissa esiintyy Hosianrannan (Katisenlahden) talon isäntänä yksistään Olli Vatanen. Vuonna 1635 hänen taloudessaan mainitaan vaimon lisäksi äiti ja renki. Täysi-ikäisiä, siis 16 vuotta täyttäneitä lapsia ei Ollilla vielä ollut. Hänet mainitaan siellä talollisena yhä 1630- ja 1640-luvulla. Hän riiteli 1643 Kotkatlahden Sipi Rinkisen kanssa eräästä tiluksesta, josta oli jo 1562 annettu laamannintuomio ja joka oli vahvistettu 1576 käräjillä. Syynä riitaan saattaa olla se, että vouti Johan Falck toimitti tähän aikaan maantarkastusta myös Joroisten itäosissa. Hän pohjasi työnsä Juhana Kaurasen eli Habermanin jo 1627 suorittamaan maantarkastukseen. Olli Vatanen oli kirjattu samaan arviokuntaan Antti Kososen kanssa ja heille on merkitty peltoa kaksi tynnyrinalaa. Heidän on ilmoitettu omistaneen seuraavat tilukset: Korkia-aho, Murtokangas (autiona), Kaijansaari, Piimäharju, Kurenpuron aho. Vuonna 1644 Joroisista kirjattiin armeijaan kolmetoista nihtiä. Olli Vatanen kuului pitäjän kolmanteen ruotuun ja hänet kirjattiin tällöin itse nihdiksi eli sotamieheksi. Samana vuonna on Olli Vatasen sisar merkitty pitäjän köyhien luetteloon. Hänen miehensä oli sotilaana.

Olli Vatanen vaimoineen esiintyy Joroisten henkikirjoissa yhä 1650-luvulla. Hänet on merkitty 1651-54 Katisenlahden rakuunatalon isännäksi. Vuosina 1651-1654 hänen taloudessaan on ainakin neljä täysi-ikäistä henkilöä: Olli vaimoineen sekä poika vaimoineen. Pojan nimeä ei ole mainittu. Vuoden 1656 ja 1657 henkikirjassa mainitaan jo poika **Matti Ollinpoika Vatanen** (Madtz Ollsson Watainen) vaimoineen Katisenlahdessa mutta ei enää hänen isäänsä vaimoineen. Vuoden 1657 jälkeen ei Vatasia esiinny Joroisten henkikirjoissa.

Olli Vatasen ½ uuden veromarkan (4 vanhan veromarkan) talo Katisenlahdessa on merkitty 1655-60 autiotalojen luetteloihin, joten muiden rakuunoiden tapaan isännälle on alkanut tuottaa vaikeuksia suoritua veronmaksusta. Tämä voi myös tarkoittaa sitä, että hän on tällöin muuttanut Pohjois-Karjalaan monien muiden savolaisten tavoin.

Sinikka Lehtisen tilaama tutkimus Raimo Viikiltä vuonna 2004

VATASET JUURIAAN ETSIMÄSSÄ VIENAN KARJALASSA

Miehet juovat itsensä hautaan ja nuoriso muuttaa kaupunkeihin opiskelujen, työn ja leveämmän leivän perässä. Vahvojen naisten pystyssä pitämät Vienan runokylät ovat kuitenkin maailmankulttuurin ainutlaatuinen aarre.

”On maailmassa monta maata,

suurta mahtavaa

ja mahtavat on heillä johtajansa.

Vaan vienalainen Karjala

on pieni kaunis maa

ja ystävällinen on siellä kansa”.

Nämä matkalla mukana olleen Aaro Vatasen runon säkeet saimme elää todeksi elokuisella matkallamme. Starttasimme aamuvarhaisella Jyväskylästä perjantaina 9.8.2013 ja noukimme Karjalaan mieliviä matkalaisia kyytiin pitkin matkaa Vartiukseen saakka.

Ylitettyämme rajan maantieteellisesti lyhyillä mutta ajallisesti pitkillä automatkoilla kuulimme yhden jos toisenkin tarinointia. Oppaamme Salme Syri kertoi mielenkiintoisesti sukunsa lähihistoriasta ja autonkuljettajamme Olli Vasama muisteli myös sattumuksia matkoilla Vienan Karjalassa.

Vuokkiniemi – Vienan Karjalan sydän

Saavuimme ensimmäiseen etappiimme Vuokkiniemeen, jonka Elias Lönnrot totesi aikoinaan olevan Vienan Karjalan tärkein pitäjä. Kylä on siis nähnyt nykyistä parempiakin aikoja. Parhaimmillaan kylässä oli yli tuhat asukasta. Nyt kylässä on asukkaita noin viisisataa ja heistä eläkeläisiä neljännes. Lapsia kylään syntyy muutamia vuodessa. Kyläläisiä työllistävät taimitarha, metsänhoitolaitos, *telefoonilaitos*, vanhojen koti, kauppa, koulu ja päiväkot.

Kuten muuallakin Karjalan tasavallassa Vuokkiniemen paras nähtävyys on kylä itse. Käännyttäessä Vuokkiniemen kylänraitille vasemmalle jää *kalmismaa*. Tapana on viedä päivittäin teetä ja pientä purtavaa haudoille. Pidetään *muistelumurkinat*. Aivan erityisen vilkkaasti *kalmot* seurustelevat aamupäivisin. Iltapäivisin haudoille ei yleensä mennä. Jos jatkaa matkaa *astumalla* ja kiipeää pienelle harjanteelle, näkee maiseman tsasounoineen ja järvineen, juuri kuin I. K. inhan kirjassa 1800 - luvun lopulla. Tämän kävi toteamassa ainakin sukuseuramme varapuheenjohtaja Jukka Hirvonen kameroineen. Kiireetön ja yksinkertainen elämä kertoo, millaista

on vienankarjalaisuus. Kylänraitti on hiljainen, mutta se on kuitenkin täynnä elämää. Kaupan ovi avautuu tasaiseen tahtiin. Miehet kerjäävät kolikoita ja koirat juokselevat ympäriinsä kenenkään sen kummemmin sitä ihmettelemättä. Vuokkiniemi on Vienan Karjalan karjalaisin kylä, sillä lähes kaikki sen asukkaat puhuvat karjalaa, joka on hyvin lähellä suomen kieltä. Vierailimme Olga Remsun luona ja Lipkinin perheessä sekä tutustumme kylän raittiin sen minkä sateiseksi kääntyneellä ilmalla pystymme.



Vienan Karjalan tiestö on aina hillinnyt sinne suuntautuvaa matkailua. Kiireen voi tänne lähtiessään jättää kotiin.

Venejärven kylän ainutlaatuista lumoa

Kääntyessämme Venejärvelle vievälle tielle ensikertalaisetkin alkoivat vakuuttaa Venejärven ainutlaatuisesta kauneudesta. Kulkeehan tie korkealla kannaksella järvi paikoitellen molemmilla puolilla välkehtien. Kahdentoista kilometrin verkkaisen ajelun jälkeen aukesi eteen Venejärven kylämaisema yhtä ainutlaatuisena kuin aina. Kylän kauneus perustuu sijaintiin Venejärven idyllisessä rantamaisemassa.

Lesosen talo laulajistaan, tietäjistään ja karhunkaatajistaan tunnetulla Venejärven kylällä on rakennettu vuonna 1894, jolloin I. K. Inha kierteli seudulla ikuistaen talon ja sen ympäristön kuviinsa. Talon isäntä Santeri Lesonen tunnetaan Karjalassa ja Suomenkin puolella perinteitä arvostavana mutta uudistusmielisenä ja neuvokkaana miehenä. Kylässä viisikymmentä vuotta sitten syntynyt Santeri on myös taitava luonnonlääkkeitä käyttävä parantaja. Ilo on aina läsnä aidossa karjalaisuudessa. Se sävyttää Santerin kerrontaa ja näkyy Lesosen tuvassa pöytään vatsantäytettä pyöräyttelevän Ninan sydäimestä lähtevässä vieraanvaraisuudessa.

Kuulimme mielenkiintoisen katsauksen kylän monivaiheisesta historiasta. 1600-luvulla paikalle rantautunut ensimmäinen asukas oli ennustanut kylän kolmesti tyhjenevän, ja saatoimme todeta Santerin kertomuksista näin tapahtuneen. Venejärvellä oli 1880-luvulla yli 200 asukasta. 1960-luvulla kylä julistettiin perspektiivittömäksi ja siellä asuminen kiellettiin. Santeri ja Nina palasivat Santerin kotikylälle ensimmäisinä paluumuuttajina vuonna 1991. Venejärvi on aina ollut Lesosten suvun kotikylä, ja voidaankin sanoa, että kaikki ympäri maailmaa asuvat Lesokset ovat sukujuuriltaan venejärveläisiä.

Venejärvellä ryhmällämme oli sopivasti aikaa pitää pieni esittelykierros ja tulla tutuiksi. Sukuseuran puheenjohtaja kertoi olevansa Kyösti Veikonpoika Vatanen Uskalista Kiihtelysvaarasta. Hänellä oli matkaseuranaan vaimo Marjatta, joka on kuulemma luonteeltaan tasainen eli aina vihainen. Tästä ei tosin matkan aikana saatu

minkäänlaisia todisteita. Kuulimme, että Anja Saura ja Jukka Hirvonen ovat ahkerasti tehneet sukututkimusta, ja he jatkoivat sitä ansiokkaasti tälläkin matkalla. Uusia nimiä löytyi liitettäväksi sukupolvien ketjuun. Matti Koponen pitelee sihteerin kynää ja Anneli Saarinen on myös toiminut aktiivisesti tuoreen sukuseuran hyväksi. Esittelyn perusteella saatoimme todeta väkeä olevan liikkeellä Helsingin ja Oulun väliltä, eniten ehkä kuitenkin Karjalan suunnasta.

Puheenjohtaja kertoi matkan menneen hyvin ensimmäisen matkapäivän iltaan asti hyvin. Ainoastaan matkanjohtajan eli allekirjoittaneen ristiriitainen käyttäytyminen oli saanut aikaan ihmetystä. Olinhan viesteissä kehottanut matkalaisia ottamaan mukaan aimo annoksen reipasta retkimieltä mutta sitten komentanut tullissa laittamaan naaman peruslukemille. Ehkä kuitenkin sen ansiosta selvisimme rajamuodollisuuksista kuin heittämillä.

Iltaa vietettiin saunoen ja uiden sekä ainutlaatuisesta kyläidyllistä nauttien.



Paavo Lesonen (oikealla) on tehnyt elämäntyönsä seilaamalla merikapteenina ympäri maailman-meriä. Nyt hän on palannut juurilleen Venejärvelle.

Kalevala – Vienan Karjalan alueen keskus

Lauantaina matkalla Kalevalaan pysähdyimme Vuonnisessa jututtamassa Veera Kieleväistä sekä hänen poikaansa, taitavaa tuohitöiden tekijää Vasilia. Hänen kaimallaan, esi-isä Vasili Kieleväisellä oli merkittävä rooli Kalevalan synnyssä. Hänen kanssaan käymiensä keskustelujen jälkeen Elias Lönnrot sai ajatuksen koota keräämänsä runot kirjaksi. Näin syntyi Kalevala, Suomen kansallis-
eepos. Runojen sijaan me Lönnrotin vähäiset seuraajat saimme kontteihimme tuohitöitä, ja jätettiin vielä tilauksiakin paluumatkaa varten.

Taitettuamme taas pätkän kuoppaista ja kivistä Vienan valtatieä lähestyimme Kalevalaa, joka on Vienan Karjalan alueen keskus ja jossa on noin 5000 asukasta. Kalevalan kylän raittia värittävät pienet ruokakaupat, joita pistää silmään siellä täällä. Kulkukoira lähtee juoksemaan perään räkyttäen. Nenään kantautuu savun haju, on lauantai ja kylät ovat lämpiämässä. Elämä näyttää pysähtyneen vuosikymmenten takaiseen aikaan. On kuin kello kävisi täällä eri tahtiin.

Jamasen aitta on ainoa rakennus, joka voidaan Kalevalassa varmasti liittää Lönnrotiin hänen yövyttyään siinä runonkeruumatallaan. Talo säästyi aikoinaan purkutuomiolta itsepäisen Niina Vatasen kieltäytyttyä muuttamasta talosta pois. Kovapäisyydestä on joskus hyötyä: kulttuuri-historiallisesti arvokas aitta säilyi, ja niinpä siinä asuu Vatasia edelleen.

Vatasista on moneksi

Myös sukuseuran puheenjohtaja Kyösti tarttui bussin mikkiin muutamia kertoja. Kyösti kertoi, että hän ei lue Eevaa eikä muitakaan vastaavia lehtiä, hän ei ole ”sellainen” ihminen, mutta kummasti hänen kourassaan oli mikkiin puhumaan tullessaan juuri kyseinen painotuote. Asia oli näet niin, että todistettavasti sukuun kuuluva suosittu näyttelijä Jussi Vatanen oli äänestetty Eeva-lehdessä Suomen toiseksi seksikkäimmäksi mieheksi, ja siitä saivat nyt kaikki samaa sukunimeä kantavat ottaa osansa, olivathan jotkut sukulaiset häntä ehkä jopa äänestäneetkin, kuten Jussi Vatanen tekstissä arveli.

Kalevalassa oli myös mahdollisuus pienimuotoiseen ostosmatkailuun. Sen jälkeen saimme kyytiimme Valentina Saburovan ja tapasimme hänen opastuksellaan sisarukset Viktor ja Natalia Vatasen. Tulimmekin siihen tulokseen, että venäläisessä nimipäiväkalenterissa on naisilla vain kaksi nimeä: Valentina ja Natalia. Myös suuri osa miehistä on vaikuttaa saaneen nimekseen Sergein. Tapasimmehan tämänkin nimen kantajia kaksin kappalein matkamme varrella.

Osalle matkalaisista vierailu Kalevalassa oli täynnä ainutkertaisia tapahtumia. Kalevalan luterilainen kirkko toimi monenlaisten asioiden näyttämönä Kalevalassa viipymisemme ajan. Eräs kirkossa yöpyneistä kuvaili asiaa näin: Söin ensimmäistä kertaa kirkon eteisessä, söin ensimmäisen kerran niin että samalla kuuntelin konserttia, ja ensimmäisen kerran elämässäni nukuin kirkon katon suojissa. Uni oli kuulemma ollutkin erityisen rauhallista ja harrasta. Konsertista oli kiittäminen suomalaista miesporukkaa, joka ”sotamatkallaan” poikkosi kirkkoon laulamaan virsiä.

Meitä hammasklinikan yläkerrassa yöpyneitä ja aamupalalle kirkkoon pyrkiviä siellä yöpynyt Kyösti arveli varhaisheränneiksi. Kello tosiaan ei ollut vielä kahdeksaa lyöntiään lyönyt, kun kopistelimme kirkon ovelta aamupalan toivossa. Haimme kyytiin hotelli Weltin suojissa yönsä viettäneet matkalaiset ja kotimatka saattoi alkaa.

Kun menomatalla olimme pysähtyneet toteamaan, miten Kiskis-kukkulalla itänaapurin sotamuistomerkillä tykki osoittaa länteen päin, kävimme nyt katsomassa juoksuautoja, joissa isämme ja pappamme ovat ryömineet vapautta meille taistellessaan. Suomi oli toisen maailmansodan melskeissä pieni pelinappula ja pakon edessä liittoutui Saksan kanssa. Suomalaiset saivat vallattua Uhtuan eli nykyisen Kalevalan. Kesällä 1944 alkoi kuitenkin suurhyökkäys, jossa suomalaiset joutuivat perääntymään, ja sankarihautoihin päätyneitä oli paljon. Kiitollisina isiemme uhrauksille lauloimme Suomen pystyttämällä muistomerkillä laulun ”Siniristilippumme”.

Joskus pitää mennä kauas, että näkee lähelle. Kyösti aikoi lähteä kotiin päästyään ajelemaan ihan muuten vain, vaikka ei olisi asiaakaan. Ihan vain siitä ilosta, että tiet ovat niin hyvät. Tosin hän



Sisarukset Viktor (vas.) ja Natalia Vatanen Kalevalasta kertoivat mielellään tietämiensä asioita suvun historiasta.

Vataseen nimeä ei tarvitse hävetä

Tapaamme Kostamuksessa todelliseksi sukuasioiden aarraitaksi osoittautuneen Valentina Vatanen. Sukututkijoiden kynät suihkivat, ja sähköpostiosoitteita vaihdeltiin myöhempien yhteydenottojen varalle.

Vatanen on vanha savo-karjalainen ortodoksinimi, jota on kirjattu 1500-luvulta lähtien myös esim. Kainuussa. Nimi Vadojev, Vatanen, esiintyy 1679 sekä Latvajärvellä että Kostamuksessa. 1880-luvun Kostamuksen perimätiedon mukaan olivat Vataset tulleet lialmesta. 1900-luvulla saadun muistitiedon mukaan varassotien jälkeen Kostamuksen alueen asuttivat kolme Suomesta tullutta sukua: Pöksyset, Ruhaset ja Vataset.

Valentina Vatanen kertoi neuvostoaikana Petroskoissa hävenneensä nimeään ja kokeneensa jonkinasteista pelkoakin sen takia.

Jamasen aitta on ainoa rakennus, joka voidaan yhdistää Lönnrotiin. Valentina Saburova (vas.) juttelee talossa asuvan Vatanen mummon kanssa.

totesi kelvottomissa teissä olleen jotain positiivisiakin puolia: Vaimo oli matkalla ottanut useamman kerran häntä kädestä kiinni.



Venejärven kesäillan idylliä. Taustalla Hökkälän talo, jossa ovat yöpyneet aikoinaan niin I.K. Inha kuin Ilmari Kiantokin matkoillaan.

- Nyt kannan sitä mielelläni ja olemme lasteni kanssa ylpeitä siitä, että olemme karjalaisia, Valentina totesi.

Vatasista hitsautui matkan aikana yksi suuri perhe. Tuntui, että kellään mukana olleista ei ollut enää syytä eikä tarvetta hävetä nimeään eikä sukujuuriaan. Luulenpa, että moni ensi kertaa matkalla ollut ei tiennyt lähteneensä matkalle, jolta ei ole paluuta. Useampi kertoi jättäneensä sydämensä rajan takaiseen Karjalaan. Matkalaiset saivat elää todeksi sen, että joka on kerran hengittänyt Vienan Karjalan koskemattoman erämaan huikaisevaa hiljaisuutta ja kokenut siellä asuvien ihmisten aidon, sydäimestä lähtevän vieraanvaraisuuden, ei voi sitä koskaan unohtaa.

Teksti ja kuvat: Tarja Lehtola





Vuonnisessa asuva Veera Kieleväinen sai mieluisia tuliaisia mm. Birgitta Björklundilta (keskellä) ja Liisa Kuposelta.



Nina ja Santeri Lesonen ovat nykyään Venehjärven ainoat ympärivuotiset asukkaat. Kostamuksessa asuvan tyttären tytär Anni käy usein isovanhempiensa ilona.



Jokainen yksityiskohta Venehjärven kylässä kertoo kiehtovaa tarinaansa erämaiden elämästä.



”Lönnrotin petäjän” alla oli hyvä kokoontua yhteiskuvaan Kalevalassa.